

N:o 15.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen; gifven Stockholms slott den 10 december 1909.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen.

Den af allmänt kyrkomöte innevarande år aflåtna skrifvelse i ärendet bifogas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

G U S T A F.*Albert Petersson.*

Förslag

till

LAG,

innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen.

Med ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen förordnas:

Konsistorium äge, där sådant af omständigheterna föranledes, förordna, att för två eller flera församlingar må förrättas gemensam högmässa i en af dem, så ock att i församling på landet ottesångs- eller aftonsångsgudstjänst må inställas.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 22 oktober 1909.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE,
 Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 grefve EHRENSVÄRD,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON SYDOW.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Petersson anmälde efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet:

kyrkomötets skrifvelse den 15 oktober 1908, däri kyrkomötet hos Kungl. Maj:t hemställt om vidtagande af åtgärder för att präst, som skall predika i högmässa i olika församlingar samma dag, måtte få domkapitlets tillåtelse att, efter öfverenskommelse med församlingarna, understundom eller, där afståndet mellan kyrkorna är stort eller andra omständigheter påkalla det, hvarje helgdag hålla en kortare högmässa eller fullständig aftonsångsgudstjänst i den ena församlingen på eftermiddagen; och kyrkomötets skrifvelse den 20 oktober 1908, däri anhållits, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga erforderlig åtgärd för genomförande af ett utaf kyrkomötet för dess del godkänt förslag till lag angående undantag för vissa fall från bestämmelserna i kapitlet 2 §§ 4, 6 och 8 kyrkolagen;

öfver hvilka framställningar samtliga domkapitel äfvensom hofkonsistorium och Stockholms stads konsistorium afgifvit infordrade utlåtanden.

Efter att hafva redogjort för innehållet af berörda skrifvelser och utlåtanden yttrade föredragande departementschefen:

»Det lärer vara ställt utom tvifvel, att den s. k. duplikationen eller det förhållande, att prästen har att samma dag förrätta högmässa i flera kyrkor, stundom inverkar ofördelaktigt på den eller de senare gudstjänsterna och ofta utgör ett hinder för prästen att mera verksamt deltaga i det församlingslif, som i våra dagar sökt sig nya former vid sidan af den allmänna gudstjänsten. En lättnad i duplikationstvånget synes alltså önskelig. Flertalet af de hörda myndigheterna har också tillstyrkt den af kyrkomötet i sådant hänseende gjorda hemställan.

Emellertid torde det icke, på sätt kyrkomötet föreslagit, böra för indragning af högmässan i ena eller andra församlingen stadgas såsom oeftergifligt villkor, att där i stället hålles en kortare högmässa eller fullständig aftonsångsgudstjänst. Flerstädes i vårt land lärer förekomma, att högmässa, som är för flera församlingar gemensam, hålles skiftevis i en af församlingarna utan att i den eller de öfriga annan särskild gudstjänst äger rum. Att gifva en föreskrift, hvilken i tillämpningen skulle medföra mindre frihet än som i vissa landsdelar sålunda redan nu råder, synes ej kunna vara lämpligt.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Linköpings domkapitel hemställt, torde det alltså böra gifvas konsistorium befogenhet att tillåta, det för två eller flera församlingar må förrättas gemensam högmässa i en af dem. På sätt samma domkapitel erinrat, erbjuder ett stadgande i sådan riktning bl. a. den fördel framför den af kyrkomötet föreslagna anordning, att några särskilda föreskrifter icke blifva af nöden rörande verkställandet af lysning i församling, i hvars kyrka högmässa ej äger rum. Tydligt är ju, att konsistoriet vid meddelandet af tillåtelsen kan, där så pröfvas lämpligt, förordna, att i dylik församling skall i stället för högmässan förrättas viss annan gudstjänst; och om sådan föreskrift ej gifvits, står det naturligtvis prästen fritt att såsom ersättning för högmässan anordna den andaktsöfning, han finner bäst tillgodose församlingens behof.

Den af kyrkomötet föreslagna bestämmelsen att domkapitlets tillåtelse skulle föregås af öfverenskommelse mellan prästen och församlingarna kunde, har det sagts, framkalla hvarjehanda slitningar såväl mellan präst och församling som mellan församlingsmedlemmarna inbördes. Utan att vilja tillmäta dessa farhågor synnerlig betydelse anser jag likväl skäl saknas att i nu förevarande fall binda konsistoriets beslutanderätt vid andra förutsättningar än när det gäller utbyte af föreskrifna morgon- och aftonböner eller ottesångsgudstjänster mot andra offentliga andaktsstunder. Enligt lagarna den 14 oktober 1898 och den 27 oktober 1903, båda inne-

fattande ändring i 2 kap. 3 § kyrkolagen, äger konsistorium förordna om dylikt utbyte, så snart sådant af omständigheterna föranledes.

I åtskilliga landsförsamlingar, där befolkningen har lång väg till kyrkan, hafva kyrkolagens bestämmelser om förrättande vissa högtidsdagar af två gudstjänster gifvit anledning till det bruk, att å nämnda dagar ottesångs- eller aftonsångsgudstjänst hålles i omedelbart sammanhang med högmässa. Det ifrågavarande af kyrkomötet för dess del godkända lagförslaget afser nu, att församling, där gudstjänstfirandet är ordnad på nyssnämnda sätt, må kunna utverka domkapitlets förordnande att — såsom det heter i lagförslaget — 'endast en gudstjänst må hållas, hvilken då skall firas som högmässa'.

Detta lagförslag är af samtliga i ärendet hörda myndigheter tillstyrkt eller lämnadt utan anmärkning.

Äfven jag finner förslagens syfte godt. Men det synes mig lämpligt, att bestämmelserna i ämnet och de af mig nyss ifrågasatta stadgandena angående gemensam högmässa sammanföras uti en författning. Förslag till sådan författning har jag låtit utarbета inom justitiedepartementet.»

Föredragande departementschefen uppläste härefter förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen, hvilket förslag skulle biläggas detta protokoll, samt hemställde, att lagrådets utlåtande öfver förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag af protokollet.

Denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla.

Ur protokollet
Erik Ölander.

Bilaga.

Förslag

till

LAG,

innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen.

Med ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen förordnas:

Konsistorium äge, där sådant af omständigheterna föranledes, förordna, att för två eller flera församlingar må förrättas gemensam högmässa i en af dem, så ock att i församling på landet ottesångs- eller aftonsångsgudstjänst må inställas.

*Utdrag af protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd onsdagen den
27 oktober 1909.*

Närvarande:

Justitieråden: QUENSEL,
friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
PETRÉN,
Regeringsrådet WALL.

T. f. byråchefen för lagärenden Birger Wedberg anmälde utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 22 oktober 1909, utvisande, att då beslutits inhämtande af lagrådets utlåtande öfver förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen. Berörda protokollsutdrag finnes bilagdt detta protokoll.

Förslaget föredrogs.

Lagrådet fann förslaget ej föranleda annan erinran, än att däri borde uttryckligen angifvas, att förordnande af ifrågavarande beskaffenhet finge meddelas allenast efter vederbörande församlingars hörande.

Ur protokollet
Erik Ölander.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 29 oktober 1909.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 grefve EHRENSVÄRD,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON SYDOW.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Petersson anmälde, efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet, lagrådets genom utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden den 22 oktober 1909 inhämtade utlåtande öfver upprättadt förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll yttrade föredraganden:

»Enligt min mening lär det ligga i sakens natur, det konsistorium skall låta sig angeläget vara att i nu ifrågavarande ärenden inhämta vederbörande församlingars yttranden, i allt fall när det gäller högmässas för rättande i annan kyrka än församlingens egen eller indragning af en i allmänhet så lifligt omfattad gudstjänst som julottan. Då emellertid äfven frågor af sist angifna slag stundom torde kunna vara af den beskaffenhet,

att förberedande behandling å kyrkostämman icke kan anses ovillkorligen nödig, synes mig lagrådets erinran icke böra föranleda ändring i det remitterade förslaget.

Jag hemställer, att kyrkomötets yttrande öfver förslaget måtte jämlikt § 87 mom. 2 regeeringsformen inhämtas.»

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till kyrkomötet aflåtas nådig skrifvelse af den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet
Israel Myrberg.

Bilaga.

Kungl. Maj:ts nådiga skrifvelse till kyrkomötet med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen; gifven Stockholms slott den 29 oktober 1909.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner härvid fogade förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen.

Kungl. Maj:t förblifver kyrkomötet med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Albert Petersson.

Fö r s l a g

till

LAG,**innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen.**

Med ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen förordnas:

Konsistorium äge, där sådant af omständigheterna föranledes, förordna, att för två eller flera församlingar må förrättas gemensam högmässa i en af dem, så ock att i församling på landet ottesångs- eller aftonsångsgudstjänst må inställas.

Till Konungen.

Eders Kungl. Maj:t har i en till kyrkomötet aflåten nådig skrifvelse den 29 oktober 1909, n:o 7, med bifogande af till ärendet hörande, i statsrådet den 22 och 29 oktober 1909 och i lagrådet den 27 oktober 1909 förda protokoll, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen inhämtat kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkände följande förslag till

»L a g,

innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen.

Med ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen förordnas:

Konsistorium äge, där sådant af omständigheterna föranledes, förordna, att för två eller flera församlingar må förrättas gemensam högmässa i en af dem, så ock att i församling på landet ottesångs- eller aftonsångsgudstjänst må inställas.»

Lagrådet har rörande förslaget erinrat, att däri bort uttryckligen angifvas, att förordnande af ifrågavarande beskaffenhet finge meddelas allenast efter vederbörande församlingars hörande.

Kyrkomötet finner väl denna lagrådets anmärkning befogad, men anser i likhet med föredragande departementschefen det ligga i sakens natur, att konsistorium skall låta sig angeläget vara att i nu ifrågavarande ärenden, där så ske kan, inhämta vederbörande församlingars yttranden.

Kyrkomötet får alltså förklara, att kyrkomötet godkänt Eders Kungl. Maj:ts omförmälda förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen.

Underdånigst

På kyrkomötets vägnar:

J. A. EKMAN.

A. v. Krusenstjerna.

Stockholm den 17 november 1909.

Kyrkomötet, i anledning af Kungl. Maj:ts nådiga skrifvelse med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen.

(Kyrkolagsutskottets betänkande n:o 3.)

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 10 december 1909.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE,
 Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 greve HAMILTON,
 greve EHRENSVÄRD,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Petersson anmälde efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet: kyrkomötets skrifvelse den 17 november 1909, hvari tillkännagifvits, att kyrkomötet godkänt ett af Kungl. Maj:t för kyrkomötet framlagdt förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen. Föredraganden hemställde, att omförmälda förslag måtte föreläggas Riksdagen till antagande.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall; och skulle till Riksdagen aflåtas proposition af den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet
Israel Myrberg.